

॥ భీష్మ ఏకాదశి ॥

భీష్మునికి తర్పణలు ఎలా ఇవ్వాలి ?

www.poojalu.com

భీష్మాష్టమి

మగవారు-తల్లిదండ్రులు ఉన్నా సరే-ఈ క్రింది శ్లోకం చదువుతూ

భీష్మునికి తర్పణం ఇవ్వాలి.

౧. భీష్మః శాన్తనవో వీరః: సత్యవాది జితేంద్రియః!

ఆభిరద్భిరవాప్నోతు పుత్ర పౌత్రోచితాం క్రియామ్!!

౨. వైయాఘ్ర పద గోత్రాయ సాంకృత్య ప్రవరాయచ!

అపుత్రాయ దదామ్యేతత్ జలం భీష్మాయ వర్మణే!!

౩. వసూనామవతారాయ శంతనోరాత్మజాయచ!

అర్ఘ్యం దదామి భీష్మాయ ఆబాల బ్రహ్మచారిణే!!

సశాస్త్రీయంగా ఈ రోజు తద్దినం పెట్టిన వారికి పిల్లలు పుడతారని శాస్త్రప్రమాణం.

స్త్రీలు తర్పణం ఇవ్వరాదు.

తర్పణ మంత్రము :

భీష్మః శాంతనవో వీరో సత్యవాదీ జితేంద్రియః
అభిరద్భిరవాప్నోతు పుత్రపౌత్రోచితాం క్రియాం !
వైయాఘ్రపద గోత్రాయ సాంకృత్య ప్రవరాయ చ
అపుత్రాయ దదామ్యేతత్ జలం భీష్మాయ వర్మణే
భీష్మాయ నమః భీష్మం తర్పయామి !!

భీష్మార్ఘ్య మంత్రము : (నీటితో అర్ఘ్యము నీయవలెను)

వసూనామవతారాయ శంతనోరాత్మజాయచ !
అర్ఘ్యం దదామి భీష్మాయ అబాల బ్రహ్మచారిణే !!
గంగాపుత్రాయ భీష్మాయ ఇదమర్ఘ్యం !

వ్యాపిని గ్ర...

మాఘశుక్లాష్టమి భీష్మాష్టమి.

అందు భీష్మోద్దేశమున శ్రాద్ధము జేయువారికి సంతతి గలుగును. అందు శ్రాద్ధము కామ్యము తర్పణము నిత్యము. అది జేసెనేని సంవత్సర దురితము నశించును. చేయనిచోఁ బుణ్యనాశముగునని చెప్పఁబడినది. అట్టితర్పణమునకు మంత్రము 'వైయాఘ్రపద్యగోత్రాయసాంకృత్యప్రవరాయచ, గంగాపుత్రాయ భీష్మాయ ఆజన్మబ్రహ్మచారిణే. అపుత్రాయ జలం దద్మి నమో భీష్మాయ వర్మణే, భీష్మశ్శాంతనవో వీర స్సత్యవాది

జితేంద్రియః, అభిరద్భిరవాప్నోతు పుత్రపౌత్రోచితాం క్రియామ్” అన
గా వ్యాఘ్రపాద్గోత్రమందు బుట్టి సాంకృత్యప్రవరుఁడు గంగాపుత్రుఁడు
నాజన్మబ్రహ్మచారి గనుక నపుత్రుఁడగు భీష్మునకు తర్పణజల మిచ్చెదను.
దీనిచే శంతనుపుత్రుఁడు వీరుఁడు సత్యసంధుఁడు జితేంద్రియుఁడు
నగుభీష్ముఁడు పుత్రపౌత్రక్రియలచేతవలెఁ దృప్తినొందుగాక యని
యర్థముగల మంత్రముతో నపసవ్యముగ దర్పణమిచ్చి యాచమ
నముజేసి సవ్యమున నర్ఘ్యమీవలెను. శ్లో. “వసూనా మవతా
రాయ శంతనో రాత్మజాయచ, అర్ఘ్యం దదామి భీష్మాయ ఆబాల్య
బ్రహ్మచారిణే.” అనఁగ నెనమండ్రువసువుల కేకావతారమగు శంతను
పుత్రుఁడైనభీష్ముని కర్ఘ్య మిచ్చెద నని యర్థము. ఈతర్పణమందు జీవత్పి
తృకున కధికారము లేదని కౌస్తుభమందున్నది. తండ్రి జీవించియున్న వా
నికి నధికారమున్న దని బహుసమ్మతము. అందుమఘావ్యాప్తి యష్ట
మికి గావలెను. శ్రాద్ధాదిక మేకోద్దిష్టమే యగుట నట్లు జెప్పఁబడెను.

—— మాఘశుక్లద్వాదశియందు తిలోత్పత్తి. ——

(భీష్మతర్పణమును ఆచరించుటకుగాను మధ్యాహ్నవ్యాపినిదైన అష్టమితిథిని గ్రహింపవలయును.)

అథ తర్పణ ప్రయోగః

ఆచమ్య ॥ ప్రాణానాయమ్య ॥ ఏవంగుణ .... శ్రీపరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం మాఘ శుక్లాష్టమ్యాం భీష్మ తర్పణం కరిష్యే ॥ ఇతి సంకల్ప్య॥ (అని ఇట్లు సంకల్పమును చేసి తర్పణము చేయవలెను.)

1. వైయాఘ్రపాదగోత్రం । సాంకృతి ప్రవరం । గంగాపుత్రవర్మాణం తర్పయామి ॥ (3 సార్లు)
2. వైయాఘ్రపాదగోత్రం । సాంకృతి ప్రవరం । భీష్మవర్మాణం తర్పయామి ॥ (3 సార్లు)
3. వైయాఘ్రపాదగోత్రం । సాంకృతి ప్రవరం । అపుత్రవర్మాణం తర్పయామి ॥ (3 సార్లు)

శ్లో॥ భీష్మః శాంతనవో వీరః సత్యవాదీ జితేంద్రియః ।
ఆభిరద్భిరవాప్నోతు పుత్రపౌత్రోచితాం క్రియామ్ ॥ (ఇతి తర్పయిత్వా)
(అని మరొకమారు తిలోదకమును విడువవలెను.)

పునరాచమ్య । సవ్యేన అర్ఘ్యం దద్యాత్ ॥ (తిరిగి ఆచమించి తూర్పుముఖముగా సవ్యముతో దేవతీర్థముద్వారా అర్ఘ్యమును ఈయవలెను.)

1. వసూనామవతారాయ అర్ఘ్యం దదామి ॥ (ఒకసారి)
2. శంతనోరాత్మజాయ అర్ఘ్యం దదామి ॥ (ఒకసారి)
3. భీష్మాయ అర్ఘ్యం దదామి ॥ (ఒకసారి)
4. ఆబాల్య బ్రహ్మచారిణే అర్ఘ్యం దదామి ॥ (ఒకసారి)

॥ ఇతి భీష్మతర్పణవిధిః ॥

॥ తర్పణ ప్రకరణము సమాప్తము ॥

❖ ❖ ❖

భీష్మతర్పణము

శ్లో॥ శుక్లాష్టమ్యాం తు మాఘస్య దద్యాత్‌భీష్మాయ యో జలమ్ ।
సంవత్సరకృతం పాపం తత్‌క్షణా దేవనశ్యతి ॥ (వ్యాసః)

తా॥ మాఘమాసము నందలి శుక్లపక్ష అష్టమి తిథియందు భీష్మునిగూర్చి జలముతో తర్పణము చేయవలెను. ఈవిధంగా భీష్మతర్పణము చేసినవారికి ఏడాదిపాటుగా చేసిన పాపము వెంటనే నశించిపోవును అని వ్యాసమహర్షి వచనము.

విశేషాంశములు

1. ఇతి ఏవ మపసవ్యేన తర్పణం కృత్వాఽచమ్య సవ్యేనార్ఘ్యం దద్యాత్ ॥
(దక్షిణాభిముఖముగా కూర్చుండి అపసవ్యముగా పితృతీర్థముచే మూడుమార్లు తిలోదకమును తర్పణముగా విడువవలెను. సవ్యముగా ఒక్కొక్కసారిగా అర్ఘ్యమును ఈయవలెను.)

2. ఇతి అత్ర జీవత్పితృకస్య నాధికార ఇతికౌస్తుభః ।
జీవత్పితృకస్యాప్యధికారః ఇతి బహవః ॥

(భీష్మతర్పణమును తండ్రి జీవించియున్నవారు చేయకూడదని కౌస్తుభకారుడు చెప్పగా, తండ్రి జీవించియున్నవారు కూడా భీష్మతర్పణము చేయవచ్చునని అనేక స్మృతికారులు వచించియున్నారు.)

అత్ర మధ్యాహ్నవ్యాపినీ అష్టమీగ్రాహ్యా ॥ (ధర్మసింధు)

భీష్మతర్పణము

శ్లో॥ శుక్లాష్టమ్యాం తు మాఘస్య దద్యాత్‌భీష్మాయ యో జలమ్ ।
సంవత్సరకృతం పాపం తత్‌క్షణా దేవనశ్యతి ॥ (వ్యాసః)

తా॥ మాఘమాసము నందలి శుక్లపక్ష అష్టమి తిథియందు భీష్మునిగూర్చి జలముతో తర్పణము చేయవలెను. ఈవిధంగా భీష్మతర్పణము చేసినవారికి ఏడాదిపాటుగా చేసిన పాపము వెంటనే నశించిపోవును అని వ్యాసమహర్షి వచనము.

విశేషాంశములు

1. ఇతి ఏవ మపసవ్యేన తర్పణం కృత్వాఽఽచమ్య సవ్యేనార్ఘ్యం దద్యాత్ ॥ (దక్షిణాభిముఖముగా కూర్చుండి అపసవ్యముగా పితృతీర్థముచే మూడుమార్లు తిలోదకమును తర్పణముగా విడువవలెను. సవ్యముగా ఒక్కొక్కసారిగా అర్ఘ్యమును ఈయవలెను.)

2. ఇతి అత్ర జీవత్పితృకస్య నాధికార ఇతికౌస్తుభః ।
జీవత్పితృకస్యాప్యధికారః ఇతి బహవః ॥

(భీష్మతర్పణమును తండ్రి జీవించియున్నవారు చేయకూడదని కౌస్తుభకారుడు చెప్పగా, తండ్రి జీవించియున్నవారు కూడా భీష్మతర్పణము చేయవచ్చునని అనేక స్మృతికారులు వచించియున్నారు.)

అత్ర మధ్యాహ్నవ్యాపినీ అష్టమీగ్రాహ్యా ॥ (ధర్మసింధు)

(భీష్మతర్పణమును ఆచరించుటకుగాను మధ్యాహ్నవ్యాపినియైన అష్టమితిథిని గ్రహింపవలయును.)

అథ తర్పణ ప్రయోగః

ఆచమ్య ॥ ప్రాణానాయమ్య ॥ ఏవంగుణ .... శ్రీపరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం మాఘ శుక్లాష్టమ్యాం భీష్మ తర్పణం కరిష్యే ॥ ఇతి సంకల్ప్య॥ (అని ఇట్లు సంకల్పమును చేసి తర్పణము చేయవలెను.)

1. వైయాఘ్రపాదగోత్రం । సాంకృతి ప్రవరం । గంగాపుత్రవర్మాణం తర్పయామి ॥ (3 సార్లు)
2. వైయాఘ్రపాదగోత్రం । సాంకృతి ప్రవరం । భీష్మవర్మాణం తర్పయామి ॥ (3 సార్లు)
3. వైయాఘ్రపాదగోత్రం । సాంకృతి ప్రవరం । అపుత్రవర్మాణం తర్పయామి ॥ (3 సార్లు)

శ్లో॥ భీష్మః శాంతనవో వీరః సత్యవాదీ జితేంద్రియః ।
ఆభిరద్భిరవాప్నోతు పుత్రపౌత్రోచితాం క్రియామ్ ॥ (ఇతి తర్పయిత్వా)
(అని మరొకమారు తిలోదకమును విడువవలెను.)
పునరాచమ్య । సవ్యేన అర్ఘ్యం దద్యాత్ ॥ (తిరిగి ఆచమించి తూర్పుముఖముగా సవ్యముతో దేవతీర్థముద్వారా అర్ఘ్యమును ఈయవలెను.)

1. వసూనామవతారాయ అర్ఘ్యం దదామి ॥ (ఒకసారి)
2. శంతనోరాత్మజాయ అర్ఘ్యం దదామి ॥ (ఒకసారి)
3. భీష్మాయ అర్ఘ్యం దదామి ॥ (ఒకసారి)
4. ఆబాల్య బ్రహ్మచారిణే అర్ఘ్యం దదామి ॥ (ఒకసారి)

॥ ఇతి భీష్మతర్పణవిధిః ॥

॥ తర్పణ ప్రకరణము సమాప్తము ॥

